

דבקוהה של המדינה במדיניות הפחתת מסים כיום, על אף התנגדותו העקבית של בנק ישראל, בולטת בעיקר על רקע המשבר הכלכלי העולמי. שיעור המס בישראל דומה לשיעורו במדינות המפותחות. על מנת להתמודד עם השלכות המשבר, מדינות אחרות דווקא נוקטות העלאת מסים, בעיקר על עשירים, או לפחות בולמות את המשך הפחתתם. לצד בכירי הכלכלנים בעולם, נשמע קולם של כלכלנים בישראל שהציעו לבטל את תכנית הפחתת המסים ואף לנקוט בפעולות להעלאתם בצורה מבוקרת. כלכלנים אלה הביעו חשש מהאפשרות שהגרעון בתקציב המדינה יהיה גדול מהמתוכנן (חורש, 2009; אמסטרדםסקי, 2009). כלכלנים בכירים אחרים, כדוגמת מאיר קפוטא, התייחסו לשחיקה במעמדו של מס הכנסה ככלי המצמצם אי-שוויון בהכנסות – שחיקה הנובעת מהפחתת שיעורי המסים הישירים ומסי החברות במקביל להגדלת משקלם של המסים הרגרסיביים כדוגמת המע"מ (קפוטא, 2009). יתרה מכך, הארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי (OECD), אליו מבקשת ישראל להצטרף, המליץ שלא להפחית מסים לאור מצוקת המימון של השירותים החברתיים בישראל (OECD, 2010).

מי הרוויח ומי הפסיד מהרפורמה במס בין השנים 2003 - 2010?

כמה הפסידה המדינה?

ההחלטה להנהיג הפחתה גדולה במסים הישירים על יחידים ובמס החברות, התקבלה בשנת 2002, שנה שבה הצטמקה הפעילות הכלכלית, בגלל שני גורמים עיקריים: משבר ההי-טק העולמי והאינתיפאדה השנייה. הפחתת מס חברות נועדה להאיץ את פעילותם של התאגידים ולעודד השקעות שיובילו להאצת הצמיחה במשק. הפחתת המסים הישירים על יחידים – מס הכנסה – נועדה להיטיב עם שכירים הנהנים מהכנסות גבוהות (סבירסקי, קונור-אטיאס ואבו-חלא, 2008). הפחתת המסים שהחלה ב-2003 גרעה סכום מצטבר של כ-39 מיליארד ש"ח מהכנסות המדינה בשנים 2002-2010. סכום זה מתקרב לתקציבים השנתיים של משרד החינוך, ההשכלה הגבוהה ומשרד הרווחה גם יחד.

המרוויחים הגדולים מהפחתת מס: בעלי ההכנסות הגבוהות

מדיניות מיסוי יכולה לתרום לצמצום או להרחבת האי-שוויון. מדיניות המצמצמת את האי-שוויון היא כזו המקדמת הטלת מס באופן פרוגרסיבי, כלומר - בעלי הכנסות הגבוהות משלמים באופן יחסי יותר מבעלי הכנסות הנמוכות.

התכנית להפחתת מס שנקבעה בשנת 2002 ויישומה נפרש בין השנים 2003-2010 היטיבה מאוד עם בעלי ההכנסות הגבוהות. לשכירים, שהכנסתם החודשית ב-2002 עמדה על 35,735 ₪, יתווספו עד 2010 5,451 ₪ לחודש. בחישוב שנתי מדובר ב- 65,412 ש"ח לשנה.

מנגד, לשכירים שהשתכרו שכר ממוצע ב-2002 (שעמד על 7,147 ₪) יתווספו עד 2010 821 ₪ לחודש. בחישוב שנתי מדובר ב-9,852 ₪. מן הראוי לציין כי שלושה רבעים לערך מן השכירים בישראל מרוויחים שכר שווה-ערך לשכר הממוצע ומטה. כשליש מהם מרוויחים שכר מינימום ומטה.

לוח 1: התוספת המצטברת עד 2010 לשכר החודשי נטו לשכיר, יחסית לשנת 2002
בניכוי מס הכנסה

שכר	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
5,360	--	150	279	343	368	378	464	502	535
7,147	--	204	368	468	511	539	715	770	821
14,294	--	464	557	776	1,000	1,058	1,471	1,793	1,914
28,588	--	527	1,153	2,233	2,692	2,852	3,438	3,985	4,236
35,735	--	527	1,446	2,891	3,578	3,797	4,511	5,128	5,451

הערות:

1. הנתונים בלוח שלעיל חושבו על בסיס שכר ממוצע ב-2002 (כאמור, 7147 ₪), השנה לפני תחילת הרפורמה.
 2. בניכוי מס הכנסה ונקודת זיכוי בלבד. החישוב אינו כולל את ההפחתה בגין דמי ביטוח לאומי ומס בריאות.
- מקורות:** עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר, רשות המסים, לוחות עזר לחישוב מס הכנסה שנתי, אתר האינטרנט של הרשות; חוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2009 ו-2010, התשס"ט-2009, 23 ביולי 2009.

מי הרוויח? מי הפסידה?

להפחתת המיסים שבוצעה זה מכבר ולזו המוצעת יש השלכות מגדירות מרחיקות לכת. לאור פערי השכר הקיימים ממילא בין נשים וגברים, הפחתת המס על עבודה של יחידים (מס הכנסה), מגדילה את ההכנסה הפנויה של גברים ומעמיקה את הפערים המגדריים בהכנסות. במילים אחרות, הגברים, שהכנסותיהם גבוהה ממילא מהכנסותיהן של נשים יקבלו תוספות משמעותיות יותר לשכרם.

ניתוח מגדרי של אוכלוסיית השכירים והשכירות מעלה כי 1.6% מהגברים השכירים שייכים למאיון העליון של ההכנסות (כ-37 אלף ₪ לחודש; במחירי 2008), לעומת 0.3% מכלל הנשים השכירות (סבירסקי וקונור אטיאס, 2009).

יותר משליש מן הנשים השכירות בישראל (36%) נמצאות בקבוצת המשתכרים שכר נמוך – שכר עומד על שני-שלישים מהשכר החציוני (בשנת 2007 – 3,869 ש"ח לחודש²) (שם, שם), זאת בהשוואה ל-15.9% מהגברים השכירים. 66% מהנשים השכירות כלל אינן מגיעות לסף המס האישי ולפיכך הן אינן מרוויחות דבר מהפחתת מסים.

פערי השכר בין נשים וגברים באים לידי ביטוי גם בגובה השכר הממוצע ובשיעור המשתכרים שכר זה (לוח 2)³. בקרב הגברים, כ-60% מהשכירים הרוויחו בשנת 2002 שכר חודשי של עד 9,939 ₪ - שכר ממוצע לגבר בשנה זו. כתוצאה מהפחתת המסים, גברים אלה הרוויחו בשנת 2009 תוספת של עד 1,085 ₪ נטו לשכר החודשי. בהשוואה - בקרב הנשים, כ-80% מהשכירות הרוויחו ב-2002 שכר חודשי של עד 6,069 ₪ השכר הממוצע לאישה בשנה זו. נשים אלה קיבלו בשנת 2009 תוספת של עד 750 ₪ נטו לשכרן החודשי.

² במחירי 2008

³ הלוח מציג השוואה בין גברים ונשים ללא ילדים, זאת על מנת לנטרל את ההשפעה של נקודות הזיכוי שאמהות מקבלות עבור הילדים.

**לוח 2: התוספת לשכר החודשי נטו של גברים שכירים לעומת נשים שכירות
בעקבות הפחתת המסים 2009 לעומת 2002
(בניכוי מסים ישירים (מס הכנסה, ביטוח לאומי ומס בריאות)**

מספר הגברים השכירים המועסקים בטווח שכר זה	גברים התוספת החודשית המצטברת לשכר נטו, 2009	דרגות שכר
19%	עד 222 ש"ח	עד שכר מינימום
7%	מ-223 ₪ ועד 596 ₪	בין שכר מינימום ל-50% מהשכר הממוצע
21%	מ-597 ₪ ועד 911 ₪	בין 50%-75% מהשכר הממוצע
14%	מ-912 ₪ ועד 1,085 ש"ח	מ-75% עד השכר הממוצע
23%	מ-1,086 ₪ ועד 2,400 ₪	מ-1 עד פעמיים השכר הממוצע
9%	מ-2,401 ₪ ועד 3,761 ₪	מ-2 עד 3 פעמים השכר הממוצע
4%	מ-3,762 ₪ ועד 4,838 ₪	מ-3 עד 4 פעמים השכר הממוצע

הערות:

1. השכר הממוצע לגבר שכיר עמד בשנת 2002 על 9,939 ₪.
2. שיעור הגברים המשתכרים 4 פעמים ויותר השכר הממוצע עומד על 3.4% מהשכירים. לא כללנו אותם בלוח זה.
3. הנתונים עבור שיעור הגברים השכירים המועסקים בכל דרגת שכר הינם לשנת 2007. זהו הנתון האחרון המעודכן שקיים.

שיעור הנשים השכירות המועסקות בטווח שכר זה	נשים התוספת החודשית המצטברת לשכר נטו, 2009	דרגות שכר
36%	עד 137 ש"ח	עד שכר מינימום
30%	מ-138 ₪ ועד 538 ₪	בין 50%-75% מהשכר הממוצע
12%	מ-539 ₪ ועד 750 ₪	מ-75% עד השכר הממוצע
17%	מ-751 ₪ ועד 1,464 ₪	מ-1 עד פעמיים השכר הממוצע
3%	מ-1,465 ₪ ועד 2,217 ₪	מ-2 עד 3 פעמים השכר הממוצע
1%	מ-2,218 ₪ ועד 3,017 ₪	מ-3 עד 4 פעמים השכר הממוצע

הערות:

1. השכר הממוצע לאישה שכירה עמד בשנת 2002 על 6,069 ₪.
2. בקרב נשים שכירות, הקבוצה של המשתכרות בין שכר מינימום ל-50% מהשכר הממוצע לא רלוונטית מאחר ו-50% מהשכר הממוצע של נשים מסתכם ב-3,034 ₪ - שכר נמוך יותר מזה של שכר המינימום (3,267 ₪). בפועל הנשים בקבוצה זו אוחדו עם דרגת השכר שבין 50% מהשכר הממוצע ועד ל-75% מהשכר הממוצע.
3. שיעור הנשים השכירות בקבוצת השכר שבין 50% מהשכר הממוצע ועד 75% מהשכר הממוצע (22.7%) כוללת גם את הנשים המשתכרות משכר מינימום ועד 50% מהשכר הממוצע (7.7%).
4. שיעור הנשים המשתכרות 4 פעמים ויותר מהשכר הממוצע עומדת על 0.5% מהשכירות. לא כללנו אותן בלוח זה.
5. הנתונים עבור שיעור הנשים השכירות המועסקות בכל דרגת שכר הינם לשנת 2007. זהו הנתון האחרון המעודכן שקיים.

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר, רשות המסים, לוחות עזר לחישוב שנתי, אתר האינטרנט של הרשות; המוסד לביטוח לאומי, סקירה שנתי, שנים שונות.

מי ירוויח ומי תפסיד מהרפורמה במס בין השנים 2011-2016?

הפחתת המסים המתוכננת לשנים 2010-2016, צפויה לגרוע מהכנסות המדינה סכום מצטבר של כ- 13.9 מיליארד ₪ (משרד האוצר, 2007; העלות כוללת הפחתת מס הכנסה, מס חברות ומס על דיווידנדים). כאמור, צעד זה, מנוגד לחלוטין לצעדים שנקטים על ידי מדינות אחרות לאור המשבר הכלכלי העולמי. הפחתת מיסים בעת זו של קיפאון כלכלי, לא רק שתגביר את אי השוויון בחברה אלא גם תקטין עוד יותר את הכנסות המדינה ממיסים.

ועוד, בדיקה שנערכה במרכז אדוה מעלה, כי ההפחתה הנוספת המתוכננת במס ההכנסה המתוכננת לשנים 2010-2016 לא תוסיף ולו שקל אחד לישראלים המשתכרים עד השכר הממוצע (כאמור, שלושה-רבעים מכלל השכירים בישראל) (סבירסקי שלמה, 2009).

יתרה מכך, התכנית להפחתת מס שעתידה להתבצע בין השנים 2010-2016 מיועדת כל כולה לשכירים הנמנים על עשירי הכנסות העליונים. לוח 3 מראה שרק שכירים ושכירות הנמנים על העשירונים השמיני, התשיעי והעשירי יקבלו תוספת להכנסתם כתוצאה מההפחתה העתידית. כך לדוגמא שכירים ושכירות מהעשירון העשירי ששכרם החודשי עומד על כ-26,000 ₪ לגבר וכ-24,000 ₪ לאישה, יזכו לתוספת שנתית של כ-13,800 ש"ח וכ-12,500 ₪ בהתאמה.

לוח 3: התוספת נטו להכנסה השנתית כתוצאה מהפחתת מס הכנסה נשים שכירות ללא ילדים, גברים שכירים, 2010-2016 לפי עשירוני הכנסה לשנת 2008

נשים				גברים				עשירון
סך התוספת להכנסה השנתית שתקבלנה הנשים בכל עשירון (מיליוני ₪)	תוספת נטו להכנסה שנתית ש"ח	הכנסה חודשית ברוטו ש"ח	נשים (באלפים)	סך התוספת להכנסה השנתית שיקבלו הגברים בכל עשירון (מיליוני ₪)	תוספת נטו להכנסה שנתית ש"ח	הכנסה חודשית ברוטו ש"ח	גברים (באלפים)	
-	-	1,226	167.1	-	-	1,208	72.4	1
-	-	2,738	165.8	-	-	2,788	73.8	2
-	-	3,754	140.1	-	-	3,806	99.3	3
-	-	4,521	118.6	-	-	4,527	120.9	4
-	-	5,297	112.7	-	-	5,312	126.9	5
-	-	6,260	110.0	-	-	6,234	129.6	6
-	-	7,484	102.2	-	-	7,501	137.2	7
74.9	748	9,407	100.1	106.8	767	9,438	139.3	8
272.6	3,285	12,827	83.0	587.4	3,756	13,154	156.4	9
630.7	12,539	24,048	50.3	2,6116.6	13,811	25,820	189.1	10

הערות: 1. בש"ח, בניכוי מס הכנסה ונקודות זיכוי לגבר ולאישה, לא כולל ניכוי בגין ביטוח לאומי ומס בריאות; 2. חושב על בסיס נתוני הכנסה חודשית ברוטו לפי מין ועשירון הכנסה לשנת 2008. זהו הנתון האחרון המעודכן שקיים.

3. החישוב מעודכן לחודש יולי 2009 לאחר אישור חוק ההסדרים לשנים 2009-2010.

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך הלמ"ס, סקר הכנסות 2008 (בדפוס); חוק ההתייעלות הכלכלית (חוק ההסדרים) התשס"ט-2009.

אולם, מספרן של הנשים שתרווחנה בפועל מהפחתת המסים בשנים הקרובות קטן בהרבה ממספרם של הגברים. בבחינת ההרכב המגדרי של עשירוני ההכנסות משתקפת תמונה מעניינת: ככל שעולים בסולם ההכנסות, עולה מספרם של הגברים בעשירון ויורד מספרן של הנשים, וההפך. כך למשל בעשירון השני של ההכנסות (ובו גברים שכירים שהכנסתם החודשית עומדת בממוצע על 2,788 ₪ ונשים שכירות שהכנסתן החודשית הממוצעת עומדת על 2,738 ש"ח) יש כ-74 אלף גברים וכ-166 אלף נשים – יותר מפי שתיים. עשירון זה מאופיין במספר הנשים הגבוה ביותר בהשוואה לעשירונים האחרים. מנגד, העשירון העשירי מאופיין במספר הגברים הגבוה ביותר כ-189 אלף לעומת 50 אלף נשים בלבד (המהוות רק כ-20% מכלל השכירים בעשירון זה).

סף המס ונקודות זיכוי במס

סף המס, כלומר השכר ממנו מתחילים לשלם מס הכנסה, שונה עבור נשים בהשוואה לגברים וזאת בשל נקודות הזיכוי במס המוענקות לנשים. נקודת הזיכוי היא הטבת מס ששווייה בשנת 2009 עמד על 197 ₪. נקודות הזיכוי מוענקות לנשים במטרה לעודד תעסוקה וכן על מנת לפצותן על הפגיעה בשכרן הנגרמת כתוצאה מהפסקות בתעסוקה בשל הלידות (ברנדר, 2005). על כן, ב-2009, סף המס עבור גבר עומד על 4,433 ש"ח ועבור אישה ללא ילדים - על 5,142 ש"ח. סף המס של אישה גבוה יותר בגלל זכאותה לחצי נקודת זיכוי נוספת. סף המס של אישה עם ילדים גבוה עוד יותר, בגלל זכאותה לנקודת זיכוי נוספת עבור כל ילד: סף המס של אישה עם שני ילדים – 7,768 ש"ח וסף המס של אישה עם שלושה ילדים – 8,761 ₪ (משרד האוצר 2009).

חשוב לציין שמאחר ושכרן של רוב האימהות המועסקות הוא מתחת לסף המס האישי, הן אינן מחייבות במס ולא נהנות כלל מנקודות הזיכוי. בשנת 2008 נהנו מזיכוי המס רק כשליש מכלל האמהות. מתוך אלה שנהנות מזיכוי המס רק כ-60% מהנשים מגיעות להכנסה המאפשרת להן ניצול של מלוא ההטבה (ברנדר, 2009).

לוח 4 מדגים את השפעתה של התכנית להפחתת מס שעתידיה להתבצע בין השנים 2011-2016 על שכרה של שכירה עם שני ילדים. תכנית זו לא תעניק כל תוספת למי שמרוויחות שכר ממוצע או שכר נמוך מן השכר הממוצע – כאמור, מעל 75% מהמועסקות (סבירסקי ברברה, 2009).

לוח 4: התוספת להכנסה השנתית של שכירה עם שני ילדים
בעקבות הפחתת מס הכנסה
 בש"ח, יחסית לשכר הממוצע של כלל השכירות ב-2008

תוספת שנתית להכנסה: 2016 לעומת 2010	גובה השכר
--	שכר בגובה 75% מהשכר הממוצע
--	שכר בגובה השכר הממוצע (8,075 ₪)
2,396	שכר בגובה פעמיים השכר הממוצע
12,726	שכר בגובה ארבע פעמים השכר הממוצע

הערות: 1. השכר הממוצע לשכירה עמד בשנת 2007 על 6,077 ₪.
 2. הונח כי נקודת הזיכוי לכל אחת מהשנים 2010 ועד 2016 הינה קבועה ועומדת על 197 ₪ לנקודה. נקודות הזיכוי לאישה עם שני ילדים הינם 4.75. החישוב מעודכן לחודש יולי 2009, עם אישור חוק ההסדרים לשנים 2009-2010.
 3. הנתונים לעיל כוללים הפחתה בגין מס הכנסה ונקודות זיכוי ואינם כוללים הפחתה בגין ביטוח לאומי ומס בריאות.
מקורות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר-רשות המסים, לוחות עזר לחישוב מס הכנסה שנתי, אתר האינטרנט; *חוק ההתייעלות הכלכלית (חוק ההסדרים) התשס"ט-2009*; הלמ"ס, שנתון סטטיסטי לישראל, שנים שונות; הלמ"ס, סקר הכנסות 2008 (בדפוס).

הפחתת מס חברות

את מס החברות מבקשת הממשלה להוריד, מ-26% ב-2009 ל-18% ב-2015. ההנחה הרווחת היא שהורדת מס חברות, כפי שעושות ארצות כגון אירלנד וארצות מזרח-אירופה, תמשוך לישראל יותר משקיעים. אולם, עדיף היה לגבות את המס, להשקיע את תקבוליו בחינוך ובהשכלה גבוהה ולמשוך משקיעים באמצעות כוח עבודה משכיל – ולא באמצעות מיסוי נמוך, היכול להניב רווח לרגע אך לא צמיחה בת קיימא לטווח הארוך (סבירסקי שלמה, 2009: 11).

מחקר שנעשה בקנדה על הפחתת מס חברות הצביע על כך שגברים מהווים רוב (כ-63%) בקרב מחזיקי המניות בחברות (לייהי, 2008). בישראל אין נתון דומה. יחד עם זאת נתוני משרד התמ"ת מצביעים על כך שנשים מהוות רק 17.9% מכלל המעסיקים (הלמ"ס, 2008).

הפחתת מסים לצד קיצוצים בתקציבים ממשלתיים : ההיבט המגדרי

ההפחתה השיטתית וארוכת הטווח של מס הכנסה ומס חברות הובילה כפי שהראנו בתחילת המסמך, לצמצום ניכר בהכנסותיה של הממשלה שעתידיה לאבד נתח נוסף מהכנסותיה עם המשך יישומה של הפחתת המסים עד שנת 2016. כתוצאה מאבדן ההכנסות נאלצת הממשלה לעשות קיצוצים בתקציבי השירותים שהיא מעניקה. ואכן, מגמת הקיצוץ בתקציבים הממשלתיים מלווה בשנים האחרונות את מגמת הפחתת המסים. הקיצוץ לאורך השנים הוא רחבי וכולל את כל משרדי

הממשלה פרט למשרד הביטחון. אמנם בתקציב 2009 - 2010 ישנו שיפור אולם שיפור זה, אין בו בכדי לפצות את המערכות החברתיות על ההפסדים ועל השחיקה בשנים קודמות. הוצאות הממשלה על שירותים חברתיים בחישוב לנפש עדיין נמוכות היום משהיו בשנת 2001 (סבירסקי ברברה, 2009).

הקיצוצים התכופים שנעשו בעשור האחרון גרמו לפגיעה ארוכת-טווח בשירותים החברתיים. כפי שאנו מראות מדי שנה במסגרת ניתוח מגדרי של הצעת תקציב המדינה, קיצוץ רוחבי במשרדי הממשלה, יש לו היבט מגדרי ברור.

ראשית, מאחר וכשני שלישים מעובדי המדינה הן נשים. כיוון ששכר הינו מרכיב חשוב בתקציב של כל משרדי הממשלה, כמעט כל פגיעה בתקציבי משרדי הממשלה משפיעה לרעה על נשים – כמועסקות. לדוגמא קיצוץ בשעות הלימוד בבתי הספר פוגעת במשרות של נשים המהוות רוב בקרב עובדי משרד החינוך. את החלל שמותירה המדינה ממלאות בדרך כלל קרנות ועמותות פרטיות שמעסיקות מורות בתנאי העסקה זולים – לפי שעה ולתקופה של שמונה חודשים.

בנוסף נשים נפגעות כצרכניות: לדוגמא, נשים צורכות שירותי בריאות יותר מגברים ומהוות רוב בקרב הרשומים בלשכות הרווחה.

לבסוף, נשים נפגעות מהקיצוצים כמי שנאלצות להעניק, במסגרת המשפחה, את השירותים שאותם הממשלה מקצצת. כל צמצום במערך השירותים הציבוריים מגביר את העומס על הנשים העובדות, בהיותן המטפלות העיקריות בבני משפחה הזקוקים להשגחה או לטיפול. כאשר מצטמצם שירות ציבורי זה או אחר, נשים הן אלה שמגדילות את סך שעות העבודה שלהן (בבית ומחוץ לבית) או מצמצמות את שעות העבודה מחוץ לבית, על כל הכרוך בכך.

סיכום

מסקנתנו העיקרית היא שמרבית הנשים העובדות אינן נהנות מתכניות להפחתת מסים ישירים ואלה אינן מהוות תמריצים משמעותיים להשתלבותן בשוק העבודה או להגדלת היקפי המשרות שלהן. יתר על כן התכניות להפחתת המסים גורעות מהכנסותיה של המדינה והולכות יד ביד עם נסיגה של הממשלה ממימון השירותים החברתיים. כפי שהראנו, לפגיעה בשירותים אלה יש השלכות מגדריות עמוקות וארוכות טווח.

על כן, על הממשלה להביא בחשבון שהטבות מס ותיקונים במערכת המס כולל הפחתת מס הכנסה והענקת נקודות זיכוי במס, אינם מסייעים לרוב הנשים בישראל ואין בהם בכדי לשפר את מצבן התעסוקתי.

לפיכך, פורום "נשים לתקציב הוגן" ממליץ לשקול מחדש את התכנית להפחתת מסים המיועדת לשנים 2011 - 2016 .

הטבות מס היו יכולות לסייע לחלק גדול יותר מהנשים במידה ולא היו פערי שכר גדולים בין נשים וגברים. לפיכך, יש לפעול לצמצום פערים אלה באמצעות פעולות בשוק העבודה. פעולות אלה כוללות בין היתר: אכיפת חוקי עבודה; מיגור דפוסים של אפליה בשוק העבודה ודפוסים של העסקה פוגענית; שבירת הנורמה המתייחסת לגברים כאל מפרנסים עיקריים ואל נשים כמפרנסות משניות ומטפלות עיקריות בילדים; מאבק בסגרגציה העיסוקית-מגדרית הקיימת בשוק העבודה ופעולות להעלאת הסטטוס של מקצועות הנתפסים "נשיים" (מורות, אחיות, מטפלות) באמצעות העלאת שכרן ושיפור תנאי העבודה וההכשרה של העוסקות בהם.

בנוסף, שוויון אמיתי בשוק העבודה לא יושג ללא חלוקה שוויונית של עבודות תחזוקת הבית והטיפול בילדים. לפיכך על הממשלה לקדם מדיניות שתעודד השתתפות גדולה יותר של גברים במטלות אלה.

מקורות

- אמסטרדםסקי, שאול. 2009. [פרופ' בן-בסט: הפחתת מיסים יכולה להידחות; חשוב יותר להגדיל את דמי האבטלה](#). כלכליסט, 17 במרץ 2009.
- ברנדר, עדי. 2009. שיעורי המס על הכנסות מעבודה בישראל בפרספקטיבה בינלאומית: 2008-2009. בנק ישראל.
- דגן-בוזגלו, נוגה. 2007. *הזכות לעבודה בישראל: מבט משפטי ותקציבי*. מרכז אדוה.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. 2002. *סקר הכנסות*.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. 2008. *סקר הכנסות*.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. 2008. *סקר כוח אדם*.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. *שנתון סטטיסטי לישראל*. שנים שונות.
- המוסד לביטוח לאומי, סקירה שנתית, שנים שונות.
- חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 – 2010), התשס"ט-2009. 23 ביולי.
- חורש, הדר. 2009. ["כלכלני כנס קיסריה: לבטל את הרפורמה להפחתת מיסים"](#). Nrg מעריב, 16 ביוני, 2009.
- ליהי, קת'לין. 2008. *כיצד משפיעה מערכת המס על נגישות הנשים לעבודה בשכר*. דברים שנישאו בכנס ה-7 של מרכז אדוה בנושא תקציב ומגדר.
- משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה. 2008. *דין וחשבון שנתי 2007*.
- משרד האוצר, מינהל הכנסות המדינה. 2009. *דוח שנתי 2008, מס' 57*.
- משרד האוצר, רשות המסים, לוחות עזר לחישוב מס הכנסה שנתי, אתר האינטרנט של הרשות <http://ozar.mof.gov.il/taxes>.
- סבירסקי, ברברה. 2009. *הצעת התקציב וחוק ההסדרים לשנים 2009-2010 מנקודת ראות מגדרית*. פורום נשים לתקציב הוגן.
- סבירסקי, שלמה. 2009. *הצעת התקציב והצעת חוק ההסדרים 2009-2010: עדין לא חוזרים לרמה התקציבית של תחילת העשור*. מרכז אדוה.
- סבירסקי, שלמה ואיתי קונור-אטיאס. 2009. *עובדים ומעסיקים ועוגת ההכנסה הלאומית: דוח לשנת 2008*, מרכז אדוה.
- סבירסקי, שלמה, אתי קונור-אטיאס והאלה אבו-חלא. 2008. *תמונת מצב חברתית 1998-2007*. מרכז אדוה.
- קפוטא, מאיר. 2009. ["ירידת מעמדו של מס הכנסה ככלי חברתי"](#). TheMarker, 13 אוקטובר 2009.